Ն. 4290 1905 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2/15 ԲԱԶՄ. 22 ՕՁի սեռեւ 16 ՇԱԳԱՆ 1323 — 2 ԹՐԵՐԻՆԻ ԷՎՎԷԼ 1321

ՄԵՋՄՈՒԱ-Ի ԱԽԲԱՐ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
Grand'Rue de Péra, Taxim 65

Հաճախատ իրի տեղա եանի ԶԱՐՇԷՆԳԻՀ վէ ՃՈՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ կիւնլերի նեշր օլունուր։

ՆԻՒՍԽԷՍԻ 30 ԲԱՐԱ

مجموعهٔ اخبار
بك اوغلی تقسیم جاده‌سی نومرو ٦٥

ԱՊՕՆԷ ՓԻՏԱԹԼԱՐԸ. = Իսթանպոլ իչին սէնէլիկի 60 ղշ., = 6 այլըղը 35. = Թաշրա իչին սէնէլիկի 85 = 6 Ամբարը 45 ղշ. տը։ = Մէմալիքի էճնէպիէ իչին սէնէլիկի 20 ֆր. տը։ = Բօսթա իւճրէթի պիզէ այիտ տիր։ = 15 կիւնլիւք նիւսխէսի 60 բարա տը։ = ԻԼԱՆԱՓ ՇԱՐԹԼԱՐԸ. = Լինճի սահիֆէնին սրրասը 5, Ճնճի վէ Յիւնճիւ սահիֆէլէրին հէր սրրասը 3, վէ կիւնճիւ սահիֆէնին պէհէր սրրասը 1 ղշ. տուր։ = Ջօգ տէֆա աէրմ իսիլէճէք իլանաթ իչին այրըճա բաղարլըգ օլունուր։

Ղազէթայա միւթէալլիգ խուսուսաթ իչին ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՕԼԱՑԵԱՆ միւրաճաաթ ըլունա = Իթաբէխանէ՝ Պէյօղլունաա Ճատատէ քէպիրտէ Ն. 65։

ԵԷՎՄԸ ՎԷԼԱՏԷԹԸ ԲԻՒՐՄԷՍԷՐՐԷԹԻ ՀԱԶՐԷԹԻ ԲԱՏԻՇԱՀԻ

Պու կիւն, չէվքէթլու, գուտրէթլու վէ սէվկիլի Բատիշահըմըզ ՂԱԶԻ ՍՈՒԼԹԱՆ ԱԳՏ ԻՒԼ ՀԱՄԻՏ ԽԱՆԸ ՍԱՆԻ Է.ՓԷՆԴԻՄԻԶ հազրէթլէրինին եէվմը Վէլատէթը բիւրմէսէրրէթի Հիւմաեունլարընա միւսաատաթ օլմաղլէ, պիլճիւմլէ թէպաայը սաաղգայը Շահանէ իչին պիր իյի սայիտ տիր։

Նամազ օլմասըն քի, վիճուտը Հիւմայունլարը պու միւլք ու թէպաա իչին պիր լութֆը Իլահի վէ պիր նիյմէթի մէվհուպէ օլմաղլէ, թախթը Սալթանաթը ուզմայէ ճիւլուսլարընտան պէրու, խըզգաթէն մինթարաֆուլլահ մութթասըֆ օլտուգլարը էվսաֆ վէ խասայիլի ճէմիլէյի խուսրէվանէլէրինաէն, կէրէք Մէմալիքի Մահրուսէյի Շահանէլէրի վէ կէրէք պու մէմալիքի վասիաատա միւթէմէքքին վէ միլէլ ու մէզահիպի միւխթէլիֆէյէ մէնսուպ միլեօնլարճա թէպաա վէ զիյրիտէթան, մամուրիյէթ, բէֆահ ու սաատէթ նօգթաի նազարլարըյլա միւսթէֆիտ օլմուշլար արը։ Շէվքէթլու վէ սէվկիլի Բատիշահըմըզ Է.ՓԷՆԴԻՄԻԶ հազրէթլէրինին, գրյմէթտար էօմրլէրինի, հաեաթլարընը, մահզա, պու միւլքիւն իմարընա, թէպաա վէ էհալիսինին սաատէթ վէ հուզուրընա հաար իլէ, պիլա թէֆրիգի ճինս ու մէզհէպ, պիլճիւմլէ սընուֆը էհալիյի կէօնակէօն մուաֆիկաթ վէ իմթիեազաթա նայիլ իթտիքատէն պաշգա, պիր թարաֆտան՝ հէր եէրտէ տիւրլիւ տիւրլիւ վէսայիթի մուխապէրէճէ թէսհիլաթ վէ թէվսիի թիճարէթ ու սէնայի եօլունտա թէտապիրի մախսուսէ իթթիխազը, վէ պէօյիւք քիւչիւք ումում չէհիրլէրտէ, հաթթա քէօյ վէ գասապալարտա, տար իւլ ֆինունլար, մուհիմմ վէ միւքէյյէֆ մէքթէպլէր քիւչատ, վէ խայրաթխանէլէր, տար իւլ աճէզէլէր, խասթախանէլէր թէէսսիս, վէ ատալէթին թէմամիի իճրասը, ասայիշ ու էմնիյէէթին մաթլուպը ալի վէճհլէ մուհաֆազասը, վէլհասըլ հէր եէրտէ հագգանիյէթին իճրասընա պէղաեէթ տիգգաթ վէ իթթինա օլունմասը խուսուսընտա թէքրար թէքրար չէրէֆսըտուր իյլէեէն էվամիր վէ իրատաթը սէնիյէ, վէ տիկէր թարաֆտան՝ պիլճիւմլէ մուազզամ տէվլէթլէր վէ ումում հիւքիւմէթլէր իլէ միւնասէպաթը տօսթանէնին պագասընա չալըշըլարագ, միւսալէմէթի ումումիյէնին էն պէօյիւք խատիմլէրինտէն վէ արզուքէշլէրինտէն պիրի օլմաղլէ պէրապէր, չան ու չերէֆի տէվլէթի Ալիէյի Օսմանիէյի իլա իթմէք վէ հէր կէօնա էհթիմալաթա գարշը տայիմա հազրը պուլունմագ իւզրէ, գուվվայի պէրրիյէ վէ պահրիյէի Օսմանիէյի՝ էն պէօյիւք վէ գուվվէթլի տէվլէթլէրին հալինէ կէթիրմէք իւզրէ, հիչ պիր մէսարիֆ վէ ֆէտաքեարլըգտան կէրի տուրուլմամասը՝ իչթէ թէպահիէթիյլէ իֆթիխար իթթիկիմիզ վէ հիմաեէյի ըէտէրանէ վէ խայրխանէլէրի ալթընտա եաշաեը, հէման հէր ֆըրսաթտա, միլէթ վէ ճէմաաթճա լութֆլարընա, նիյմէթլէրինէ մազհար օլակէլտիկիմիզ սէվկիլի ԲԱՏԻՇԱՀԸՄԸԶ Է.ՓԷՆԴԻՄԻԶ ՀԱԶՐԷԹԼԷՐԻՆԻՆ, ճիւմլէի ասար վէ իճրաաթը սէնիէլէրինին պիտատ պիրի պիլէ տէյիլ տիր։

Պինաէն ալէյհ, պէօյլէ պիր Հիւքմտարը զիյշանընն, լութֆ ու քէրէմլէրինէ հատտ ու բաեան օլմաեան պիր Բատիշահընն, չէֆազաթ ու մէրհամէթի սէնիէլէրի՝ նիւմունէի իմթիսալ օլմաեա լաեըգ պուլունան պիր Բէտէրի ալիի միւչֆիգ վէ բահիմին, հէր կիւնիւ, զիյրի Սալթանաթը Սէնիյէլէրինտէ ասուտէնիչիյն օլան պիլճիւմլէ սընուֆը թէպաալարը իչին զաթէն վէսիլէի մէսէրրէթ վէ էտիէյի մէֆրուզէյի չիւքրանկիւզարիյի էտայէ սէպէպ օլտուղը հալտէ, եէվմը Վէլատէթը բիւրմէյմէնէթի Հիւմաեունլարընա միւսաատաթ օլան պէօյլէ պիր կիւն իսկ, հէր սաաղգ պէնտէյի, քեաֆֆէյի թէպաայը սաաղգայը, Մէթպուի մուֆախխամը, Հիւքմտարը զիյշանը, սէվկիլի Բատիշահը գարշըսընտա գաթ գաթ էտայը չիւքրանա պօրճը իթմէկէ կիւզել պիր վէսիլէ թէչքիլ վէ թէտարիք իտէր։

Իմտի, ճէմաաթըմըզ քի, թէչքիլի կիւնիւնտէն պէրի Սէլաթինի մուազզամայը Օսմանիյէնին միւթէատտիտ էլթաֆ ու ինաեաթընա, վէ էզճիւմլէ վէ պիլխասսա ԲԱՏԻՇԱՀԸՄԸԶ ՍԷՎԿԻԼԻ ՎԷ ՇԷՎՔԻԹԼՈՒ Է.ՓԷՆԴԻՄԻԶ ՀԱԶՐԷԹԼԷՐԻՆԻՆ հէր ֆըրսաթտա նիչէ նիչէ քէրէմլէրինէ լութֆլարընա վէ հիմաեէյի ճէլիլէյի Շահանէլէրինէ նայիլ օլմաղլա, մէտեունը չիւքրան պուլունմըշ տըր, իչթէ պու ճէմաաթը աճիզէ վէ սաաղգամըզընն միւրեվվիճի է.ֆքեարը օլարագ, զաղէթայը աճիզի վասրթասըյլա հէր պար էտա վէ իյֆա իյլէտիկիմիզ տէվամը էօմր ու իգպալ վէ թէզաեիւտի չան ու իճլալը Շէհրիեարի տուայը մէֆրուզէսինի, պիլխասսա պու կիւն տալսի, Եէվմը Վէլատէթի բիւրմէյմէնէթի հազրէթի Բատիշահի վէսիլէյի հաէնէսիյլէ, թէքրար, վէ իչպու մէգալէի նաչիզէմիզէ, «Պին եաշա՝ Սուլթան Ապտ իլ Համիտ խանը Ղազի, շէվքէթինիզ պինլեր եաշա՝» զէմզէմէսիյլէ իսթամ վէրիրիզ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԿԷՏԸ

«Ատուած, արքայութիւն, դժոխք, ասոնք կարգ մը պոչաւոր սուտեր էին, որոնք մեզի կեանք կուտային սակայն։ Այս սուտերը հիմա անհետացան, բայց անոնց հետ անհետացաւ նաեւ իրենց ստեղծած զօրաւոր ճշմարտութիւնը։ Հիմա, այդ սուտերուն տեղ ինչ պիտի դնենք, անոնց տեղը ինսո՞ր պիտի լեցնենք։

«... Աւելորդ է վիճաբանիլ այս կէտին վրայ. աստուածաբանական բարոյականները մեր հոգիները գրաւած էին։ Մենք այդ բարոյականներու տեղ ոչինչ դրինք, և ահա՛ ներկայ ժամուս կրօնական տուամը»։

Այս յայտարարութիւնները քաղուած են Ֆրանսայի Ժողովրդական Համալսարանին հիմնադիր Պ. Տէհէրմի գրած մէկ յօդուածէն, զոր հրատարակած է հակակրօնական հանդէսի մը մէջ։ Այս յօդուածը հեռուէն կուգայ, Ափրիկէէն, Կայսէնէն կամ Գօնկօէն, դէպի ուր ուղղած է իր քայլերը Պ. Տէհէրմ, գրեթէ երեք ամիս առաջ, իր հիմնած հաստատութենէն հրաժարուցուցուելէ ետքը։ Ֆրանսայի մէջ կը մչուրի տակաւին անունը, այս անաստուած ու անկրօն լայնախոհին, զոր նամանաւէս վարուած միաբանութիւններու բաղդին վիճակած է՝ իր հաստատութենէն դուրս ճամբուելով։

Սակայն, անիկա երբէք չէ լքած տակաւին այն ձեռնարկը, որուն համար ա՛նչափ ջանքեր թափած է։ Միայն հիմա գացած է հեռուն՝ խոկալու համար իր վարդապետութիւններուն վրայ և կը սպասէ այն ժամուն, ուր, իր հանախոհներուն կողմէ իրեն դէմ եղած թշնամութիւնը և նախանձը փարատելով, պիտի կրնայ վերադառնալ նորէն իր տեղը։

Անիկա մինչեւ այսօր հաւատարիմ մնացած է միշտ իր հակակրօն լայնախոհութեան։ Ջմռռնանք չեշտել թէ՝ իր հաստատութենէն վտարուելուն գլխաւոր պատճառներէն մէկը իր գաղափարներու լայնութիւնն է նորէն։ Անգամ մը՝ իր Ժողովրդական Համալսարանին նախտերէն մէկուն մէջ, այս կատարելապէս լայնախոհ անաստուածը կը թոյլատրէ եկեղեցականի մը խօսիլ, և ահա՛ թէ ինչո՛ւ իր ընկերները։ — խուլ ատելութիւն մը կապած են իրեն դէմ։

Հիմա, հոն, արեւին կիզիչ ճառագայթներուն տակ և կէս վայրենիներու միջեւ, կը շարունակէ զբաղիլ բարոյական ու ընկերային առաքելութեամբ, զոր մերժեցին լսել իր երկրին քաղաքակրթեալները։ Անկեալ ու յետամնաց մարդկութիւնը դիտելով հանդերձ՝ իր միտքին մէջ կը պահէ միշտ քաղաքակրթութեան արտադրած անկրօն վարդապետութիւնները, և ափրիկեան երկինքին տակ, կը շարունակէ գրել իր սրբապղծութիւնները կրօնքին ու Աստուծոյ դէմ։

Սակայն, անկարելի է ուրանալ թէ՝ իր մէջ մեծ բարեփոխում մը առաջ եկած է, և տակաւ կը սկսի յարել ա՛յնպիսի գաղափարներու, զորս դեռ միայն քանի մը տարի առաջ, չպիտի վարանէր իբր աւելորդ ու ապուշ դատապարտել։ Այս տպարանի պարզ գործաւորը, որ տասնըմէկ տարեկանին կը մերժէր առաջին հաղորդութիւնը առնել, այդ պզտիկ գրաշարը, որ միայն ինքնազարգացման շնորհիւ՝ անհուն հմտութիւն մը ամբարած է, հիմա ակսած է եռանդով պաշտպանել քրիստոնէական սկզբունքներուն մեծ մասը։

Մտիկ ըրէ՛ք զայն, երբ Ֆրանսայի քաղաքակրթուած ժողովուրդը բարոյապէս վատթարացնող շարժառիթներուն և հակումներուն մասին կը խօսի.—

«Քաղաքներու արուեստական գերսնդրգռութիւնը, ջղային ծիծաղը, թատրոնին, պատկերին, գիրքին ու խօսակցութեան ստորնութիւնն ու պիղծ գեղանգարշութիւնը, լրագրութեան բարոյական անկումը, լպիրշ գրականութեան ազտութիւնները, յարաճուն պերճամոլութիւնը, ամուսնալուծումները, տրիսական բռնաբարումները... ահա՛ պատճառներ ու շարժառիթներ, որոնց երեւելն է որ միայն Ֆրանսայի մէջ 15—20 տարեկան պատանիներու կազմէ գոբծուած ոճիրները օրէ օր կը բազմապատկուին։ Այս անկումին առաջը առնելու համար բարոյական մեծ բարեշրջում մը անհրաժեշտ է։»

Տեսէ՛ք թէ այդ անաստուածը, այդ անկրօնը ինչէ՛ր կ'ըսէ՝ պարտականութեանց կարեւորութիւնը և ճշմարտութիւնը չեշտելով։ «Պէտք է մարդկային ընկերութեան բարոյական կազմակերպութեան հիմերը գտնել ընտանիքի վսեմ հիմերու վրայ։» Քրիստոնէական վարդապետութեան մեծագոյն խորհուրդն ալ այս չէ՞ միթէ։

Դժբաղդաբար, հիմնական սկզբունքը կը պակսի անոր քով.— այդ անկրօն հրապարակագիրը կը շարունակէ միշտ Աստուածը անուանել «սուա» մը։ Անանկ որ կարծես Պ. Տէհէրմ դիտաւորութիւն ունի քրիստոնէական ընկերակցութիւն մը կազմակերպել առանց քրիստոնէութեան, ինչպէս որ կը փափաքի հիմնել բարոյական մը՝ առա՛նց Աստուծոյ։ Մինա կոզմէ ալ կը խոստովանի թէ իր բարոյական նոր վարդապետութիւնը տակաւին կարօտ է ծայրէ ծայր հնարուելու։

* * *

Ինչ նախապաշարումներ ու ինչ զգացումներ են արդեօք որ կը մղեն զինքը ա՛յսչափ հակասութեանց մէջ իյնալու։

Կը տեսնուի թէ անիկա համոզուած ըլլալ կ'երեւի իր ըսածներուն և անհրաժեշտ կը դատանի գործել ա՛յնպէս, իբր թէ Աստուծոյ գաղափարը ո՛և է գոյութիւն չունենար։

Ո՞ւրկէ կը կազմէ արդեօք իր այս համոզումը։ Այս մասին, Պ. Տէհէրմ, որ տակաւին սովորութիւն չունի երբէք դժուարութեանց առջեւ կակազելու, որոշ բացատրութիւն մը տուած չէ տակաւին։

Իր բարեկամներէն մէկուն ուղղած նամակի մը մէջ, ուր կորով ու արդարամտութիւն կը փայլին սակայն, կարծես՝ աչքարէնս վրայ չարին գոյութիւնն է որ Աստուծոյ գոյութիւնը կը ջրեն իր աչքին։

Նոյնպէս այս նամակին մէջ դիտելի է որ անիկա չափազանց ազդուած ըլլալ կը թուի կարգ մը ժամանակակիցներու գաղափարներէն, որոնք իրօ՛ք իրենց վարդապետութիւնները կարգադրած են ա՛յնպէս, իբր թէ Աստուած երբէք գոյութիւն չունենար։

Բայց ամբոխի մը, նոյն իսկ գրագէտներէ, իմաստասէրներէ և գիտուններէ կազմուած ամբոխի մը ապականումը մեծ բան մը չապացուցաներ։ Որովհետեւ այս պարոնները, խուժանին հետեւելով, կը յամառին միշտ սխալ տրամաբանել, առկէ չի՛ հետեւիր ամենեւին թէ կարեւոր կէտը լուծուած է բոլորովին։

Աստուծոյ հաւատքը մեռած է, կ'ըսէ յօժարակամ Պ. Տէհէրմ, հետեւաբար այդ հաւատքը երբէք չպիտի վերականգնի։

Աստուծոյ հաւատքը մեռած է շատ մը հոգիներու մէջ.— ասիկա իրա՛ւ է։ Բայց, այդ հաւատքը ուրիշ բազմաթիւ սիրտերու մէջ ալ թմրած է միայն, իսկ ուրիշ շատ մը խիղճերու մէջ կ'ապրի ան տակաւին՝ առանց նոյն իսկ այդ խիղճին գիտակցութեանը, և օրին մէկը, կրնայ նորէն յանկարծ բաբախել։ Ինչպէս որ կայ կարծիքներու վերադարձ, նոյնպէս կա՛յ նաեւ հաւատքներու զարթնում։ Պ. Տէհէրմ իբր վերջնական վճռակ կ'ընդունի սովորական տագնապ մը, որուն ընթացքը բազմաթիւ անգամներ ուղղութիւն փոխած է և որուն վերջնական եղանակը՝ անկրօն լաշնախոհները չէ՛ որ պիտի կրնային սահմանել։

Քառասուն տարի առաջ, նիւթապաշտ գիտութիւնն էր որ կը պարծենար Տէրը ջնջել։ Մեր ոտքերէն մինչեւ գլուխը և մեր մտածումներէն մինչեւ մեր խիղճը՝ նի՛ւթ ենք, կ'ըսէին, նիւթ ու մեքենականութիւն։

Արդ, այսօր, գիտական աշխարհին մէջ, նիւթին ինչ տեսակ բան ըլլալը դեռ չէ հասկցուած, և անաստուածներ կ'ելլեն երկարօրէն խօսիլ ի պատիւ միտքին։

Անաստուածութիւնը, որ առնօք՝ մեքենականութենէ քաղուած ապուշ տրամաբանութիւններու վրայ կը հաստատէր իր խարխուլ հիմերը, այսօր իբր մեծագոյն փաստ ունի իրեն՝ պարծենկոտութիւնը։ Կռապաշտութեան հեռաւոր ատեններուն մարդիկ կրակը կը պաշտէին, — այսինքն՝ լոյսը։ Արդ, մեր ժամանակակիցներն ալ անհուն հպարտութեամբ մը մեր դիմացը կը կայնին՝ ապահովցնելով մեզ թէ լուսաւորուելու համար գերբնական ոեւէ զօրութեան պէտք չունին։ Սակայն, անմիջապէս, կը շուարին և կը խոստովանին թէ ոչի՛նչ տեսած ունին։ Կռապաշտները լեռցին լոյսի պաշտամին երազը՝ Նորերն ալ անոնցմէ աւելի չէ՛ որ պիտի կրնան դիմադրել յուսախաբումի։

Անհաւատութիւնը այսօր ամենազօրաւոր կը դաւանի ինքզինքը և չի կրնար սակայն ըսել թէ՝ ինտո՛ր կ'ընէ իր գոյութիւնը պահելու համար։ Անիկա ի զո՛ւր հեռուներէն կը նայի՝ պարտականութեանց ու իրաւունքներու ծագումը գտնելու համար։ Ո՛հ, պէտք է որ անիկա գլուխը վերցնէ և նորէն իր նայուածքները ուղղէ դէպի այն աստուածային ճշմարտութեանց, որոնք ոչի՛նչ ունին վախնալիք մարդոց կարծիքներէն ու ժամանակին փոփոխումէն, և որոնք մարդկային գործեր չեն։

Օր մը, երբ զօրաւոր ձայն մը բարձրանայ բոլոր շատախօսութեանց մէջ, մարդիկ, որոնք ինքզինքնին կատարեալ անաստուածներ կը կարծէին, պիտի զարմանան թէ ինտո՛ր այսչափ ատեն չէին կրցած հասկնալ թէ Աստուած անհրաժեշտ է ու անփոխարինելի։ Առանց Անոր, ամէն ինչ պատրանք է, տկարութիւն, ոչնչութիւն և յուսահատութիւն։

ԿԻՒՐԻՆԻ Ս. ԼԵՒՈՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Մատրան մէջ՝ ութ օր առաջ, Գեր. Գրիգոր Վ. Գալեան Ժողովրդապետը յայտարարած էր Թաշվերացի տօնախմբութիւնը Մայր եկեղեցին կատարել։ Ժողովրդեան առջեւ աստուածային պաշտօնեդրութիւնը սկսաւ ժամը 12ին. յետոյ մեծաւ հանդիսութեամբ Գեր. Ժողովրդապետը կ'ելլէ սեղան իւր ժողովրդեան մեղաց համար զԱստուած Աստուծոյ նուիրելու։ Գեղեցի՜կ վայրկեաններ։ Երաժշտութիւնը կատարեալ է. Պատարագիչը յուզուած կը բարձրացնէ ձայնը և կ'աղօթէ Արարչին. կամարներ ձայնը կը կրկնեն, կարծես Անմահն եկած է պատգամ տալու։ Ամէն դիաց մթնշաղ լոյս մը ներս կը թափանցէ. իսկ սեղանը կ'այրի բազմութիւն մոմեղինաց, որոնց ճաճանչները ցոլանալով ոսկեդրուագներէն՝ վեր կը բարձրանան, նշան՝ Ստեղծողին առջեւ այրելու պատրաստ կրօնասէր հոգիներուն։ Հին օրինաց վարագոյրը մէջէն կտրուած և փոխուած նոր օրէնքին ծառայելու, սոյն տեսիլը մերթ կը ծածկէ և մերթ կը պարզէ։ Սրբագործութեան բառերն արտասանուած ժամանակ, ծովու ալեաց նըման հնչում մը կը լսուի, ամէն ոք աղօթք կ'արտասանէ, իւրաքանչիւրին սրտին խորէն ձայն մը կը բարձրանայ, որ իրարու հետ խառնուելով՝ առանց հասկցուելու իսկ՝ մեծ տպաւորութիւն կ'ազդէ։ Ժողովրդէն ընծայուած մամնաւոր մոմերու լոյսին կը մերձենայ, և մտադրութեամբ ամէն ոք աղօթքին հետ է։ Երբ Դպրաց դասը քաղցր ձայնով կ'եղանակէ «Հայր մեր»ը, Ժողովուրդն ալ ձեռքերը պարզած, իւր Բարերար Հօրմէն կը խնդրէ, Արքայութիւնը, Երկնաւոր Հացը, մեղքերուն թողութիւնը, մշտնջենաւոր յարատեւութիւնը։ Ջերմեռանդն սրտերու համար քաղցր, մեղաւորներու համար ալ յուսոյ վայրկեան մի կը մօտենար։ Անհնասահման էն պիտի խոնարհի բնակելու անոնց սրտերը. կը ցնծան, կը գոհանան, կը բաղձան, կ'աղօթեն։ Ու երբ Սարկաւագը կ'աւետացանէ նոյն վախով և հաւատքով առաջ գալ ու հաղորդուիլ, ժողովրդեն մեծ մաս մը կարգաւ կը դիմէ իւր Արարչին, Փրկչին, Սիրողին և Սիրելւոյն հետ միաւորիլ. անոնց դէմքերն պարկեշտ երկիւղածութիւն և եռանդուն սէր կը փայլէին։ Ինչ բախտ. ամենքն մխիթարուած տեղերնին կը դառնան. ամէնքն զԱստուած ունին, ու Անով հարուստ են և մեծատուն. ամենքն նորա կենդանի արիւնով կը փութան լուանալ իրենց հոգին, սիրտը զօրացնել։ Անհ ձայներ կը լսեն. «երթայք» կ'ըսէ Ժողովրդապետը, որոյ ճակատն վեհ զգացում մը կը ցոլար. «երթայք խաղաղութեամբ»։

Այսպիսի փառապանծ տաճար մը, երկար ճամբորդութեանս միջոցին չէր կրցած մեծամեծ քաղաքներու մէջ իսկ նշմարել, ա՛յնքան չքեղ, ա՛յնքան գեղազարդ։ Կատարեալ Աստուծոյ այն Տանը կը նմանի, որուն համար Եւրոպացին պիտի ըսեր թէ «կ'աղօթէ, — elle prie»։ Արդ, յաւարտ Պատարագին կը դիտէի ու կը մնայի զարմացման մէջ։ Ի միջի աքանչելի Պատկեր մը Աստուածածնի Վերափոխման. Ամենասուրբ Երրորդութիւնը գնա երկնային Թագուհին կը պսակէ, և պսակն է յոսկւոյ ժողովրդեն նուիրեալ։ Վրան պատկերին կը տեսնես կապոյտ ոսկեճաճանչ տախտակ մը հրեշտակներէ բռնուած, նման հին օրինաց քահանայապետներու կուրծքին վրայ կրածին։ Միւս նկարքն գոյներու ազնիւ համեմատութեամբ, Նորոգողութեան հռչակաւոր նկարիչ Ռափայելի գործ պիտի կարծես։ Դիմացը երկաթեան արծաթեայ կանթեղ, ի պատիւ երկոտասան հաւատոյ Առաքեալներուն կայ կախուած։ Իսկ աւագ Խորանին աջ կողմը կը ներկայանայ Աստուածահօրը պատկեր մը, առանձին սեղանով, ոչինչ նուազ զարդարուած։ Ս. Նահապետին մահն է, որոյ մի կողմն տեղերաց Փրկիչը մանկացեալ, ի միւս կողմն Աստուածամայրը խոնարհած կը կենան, և հաւատացեալք օրուան մէջ կը յիշատակեն իւր կեանքին երջանիկ կատարածը։ Ի ձախն, հիւսիսականաց արեւուն հովիւ քարոզիչն է, մեր Լուսաւորիչ Ս. Հայրը, Գրիգոր Պարթեւ, որ հին կրօնի խաւարն փարատեց իւր ժողովրդէն, կ'ուսուցանէ զԱստուած Նորադարձ քրիստոնէին. ուխտաւորը ինքնիրեն կը խոնարհի Հայրապետին օրհնութիւնը խնդրելու, և աղաչելու որ իւր երբեմն անձամբ ընդհանուրին սովեցուցածը, հիմակ ալ իրեն փոխան նստողներուն ձեռքով ամբողջ բազմութեան կրկնէ։ Եկեղեցւոյ մէջ կը հանգչին երեք Գեր. վարդապետներ՝ Տէր Աւետիք, Տէր Յովակիմ, Տէր Գաբրիէլ, երբեմնի հովիւներ ըստ Որդին Աստուծոյ։ Գաւիթն ալ պառկած են եկեղեցւոյն շինութեան համար անխոնջ աշխատող Մահտեսի Յարութիւն Գարբէտելեան, և Յարութիւն Սարրաֆեան որ իր գերեզմանին տեղւոյն համար 100 ոսկի վճարած է եկեղեցւոյ։

Առաջնորդարանը որ մինչ երեք կամ երկու քահանայ կ'ունենար, այժմ փոխուած է մեծապէս։ Երբեմն սակայն այդ տաճարին շուրջն ալ կը բնակէր բարեպաշտ և մեծագանձ գերդաստաններու բազմութիւն մը, որ իրենց նուէրներով և հսկողութեամբ նոյնը պայծառ կը պահէին։ Ատեն անցնելով, կը մանէ ամառանոց երթալու սովորոյթը՝ ժամ մը կամ ա՛լ աւելի հեռուն մրգաւէտ և ջրարբի տեղեր. ու այսպէս նոյն տեղուանքը մատուռ մը կը շինուի ժողովրդեան դիւրութեան համար։ Բայց զուարճութեան սէրն ամառանոցները հաստատուն բնակութեան փոխեց. որով Մայր եկեղեցին պատարագելը տարւոյն մէջ երկու կամ երեք անգամի վերածուելով, կատարեալ լքման վիճակի մէջ է։ Արդի մատուռն, մարդը ոչ միայն ջերմեռանդ չըներ, այլ եթէ այնպէս իսկ ըլլաս բարեպաշտաբար, եռանդդ կը պաղեցնէ. տուն մ'է հազիւ ժողովրդեան բաւական։ Եւ ինչո՞ւ չես զարմանար, երբ կը տեսնես, Կիւրնոյ և ամբողջ Կաթողիկէութեան փառքն եղող կրօնական տունը լքուած, ի շնորհս այդպիսի մատրան մը։ Իցի՜ւ թէ հին բարեպաշտութիւնը չանհէր ժողովրդին սիրտն ու հոգին, և նորէն սուտ, անցաւոր հաճոյքները մոռնալով՝ երթային Աստուծոյ տաճարին շուրջը կեանք վարելու և իւր պաշտօնը բարձրացնելու, որուն միշտ ցանկացող ենք և յուսացող նոր ընտրուելիք Վիճակաւորին շնորհիւ։

Յ. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Կիւրին, 22 Սեպտ. 1905

ԵՒՄՐ ՎԷԼԱՏԷԹԻ ԲԻՒՐՄԷՍԷՐՐԷԹԻ ՀԱԶՐԷԹԻ ԲԱՏԻՇԱՀԻՑԷ ՀԻՒՐՄԷԹԷՆ ՂԱԶԷԹԱՄԸԶ ՊՈՒ ԿԻՒՆ ՆԷՇՐ ՕԼՈՒՆՄԸՇ ՏԸՐ։

Կ-ԲԱԹՐԻԳԽԱՆԷ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ Կ-ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Առթիւ բարենշան Տարեդարձի Ծննդեան Վեհափառ Կայսեր Սուլթան Համիտ Խան Բ.ի, յառաջիկայ Կիրակի օր, 2(15 Հոկտ., առաւօտեան ժամը 10 1(2ին (ը.ե.), Ս. Աստուածածին Աթոռանիստ Եկեղեցւոյն մէջ, առ Բարձրեալն Աստուած շնորհակալութեան և Նորին Կայսերական Վեհափառութեան երկարակեցութեան և երջանկութեան համար հանդիսաւոր մաղթանքներ պիտի մատուցուին, ընդ Նախագահութեամբ Ամեն. Գերերջ. Կաթողիկոս-Պատրիարքի և ներկայութեամբ Արհ. Արքեպիսկոպոսաց և Եպիսկոպոսաց և համօրէն Կղերին։

Ուստի Հասարակութեանս աւագանիք, պաշտօնեայք և բովանդակ պարտաճանաչ ժողովուրդը կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ նոյն Եկեղեցւոյ մէջ այս արարողութեան մասնակցելու համար։

Ներկայ հրատարակութիւնս հրաւիրագիր պիտի նկատուի։

Բերա, 30 Սեպտ. 1905 (Կնիք)

⁂ Պալէստէքի իլանճամէտէ իչար օլունտուղը վէճհիլէ, պու կիւն, նէվմը Վէլատէթը հազրէթի Բատիշահիյէ միւսատիֆ օլմաղ միւնասիպէթիյլէ, իճրասը մուգարրէր օլան տուատան սոնրա, Կ-Բաթրիգ րիւթպ. Սապպաղեան էֆ. հազրէթլէրի, րէֆագաթլարընտա, Բաթրիգխանէմիզ գարու քէհեասը սաատ. Յովսէփ էֆ. Շէհրեան օլտուղը հալտէ, բասիմէի Թէպրիքի իյֆա իթմէք, վէ ճէմաաթըմըզըն սատագաթ վէ ուպուտիյէթինի միւթէգամմին պիր վըթա արիզէյի խաքիբանէյը Շահանէյէ Թագտիմ իյլէմէք իւզրէ, Մապէյնի Հիւմայունա ազիմէթ իտէճէքլէր տիր։

⁂ Պու ագշամ, Պէյօղլունտա Կ-Բաթրիգխանէմիզ իլէ Գալաթատա Բաթրիգխանէ գանչէլէրիասը, Ս. Յակոբ խաստախանէսի, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ վէ Բանկալթըտէ Մխիթարեան մէքթէպլէրի վէ տիկէր միւէսսէսաթը միլլիյէմիզ, վէ րիճալը տէվլէթը Ալիյէնին պուլունան միւթէպէրանը ճէմաաթըմըզտան չէհրտէքէ քէօշէլէրտէ պուլունան զէվաթը միւհթէրէմէնին խանէլէրի՝ շանը ուպուտիյէթէ լաեղ պիր սուրէթտէ, սանճագլար, «Բատիշահըմ չօգ եաշա» իպարէսինի հավի լէվհալար, էլէքթրիգ վէ հավա կազլարը վէ միւթէատտիտ ֆանօսլար, ֆէնէրլէր վէ սաիրէ իլէ տօնատըլաճագ տըր։

⁂ Մարաշ ճէմաաթըմըզ միւթէհայիզանընտան վէ Թիւճճարը միւթէպէրէտէն Խըրլագեան Արթին էֆ. իլէ պիրատէրզատէսի Միհրան էֆ. Խըրլագեան, ումուրը խուսուսիյէլէրինին թէսվիյէսի վէ պազը մուպայեաթ իճրասը իչին, չէնտ կիւնտէն պէրի չէհրիմիզտէ կէլմիշ օլուպ, միւմաիլէյհիմա, կէչէն կիւն Կ-Բաթրիգ րիւթպ. Սապպաղեան էֆ. հազրէթլէրինի զիեարէթ իթմիշլէր, վէ Թէպէրրիւքեաթը րուհանիյէ վէ ըլտէրանէսինի ալմըշլար տըր։

Լէնաի զիեարէթտէ, Մարաշըն էլեէվմ միւնհալ օլան ճէմաաթըմըզ մէրխասալըղը վէ մահէլլի քիլիսէ վէ մէքթէպլէրի իւզէրինէ պահս աչըլարագ, պու պապտէ խայլիճէ Թէածիւ էֆքեար իտիլմիշ, վէ Կ-Բաթրիգ րիւթպ. էֆ. հազրէթլէրի Թարաֆընտան մահէլլինճէ իճապ իտէն Թէտապիրի միւնասիպէնին իթթիխազ իտիլէճէկի վատ պույրուլմըշ տըր։

Խըրլագեան խանէտանը, տէրքեար վէ միւթէլլիմ օլան հիսսիեաթը համիյէքեարանէ վէ սախավէթի իլէ Մարաշտա, ճէմաաթըմըզ քիլիսէ վէ մէքթէպլէրինէ վէ ֆուգարայի էհալիյէ բէք չօգ էյիլիքլէրտէ պուլունմուշ օլտուղը կիպի, տիկէր պազը մահէլլէրտէ սաիր իհսանիյէթլէրի կէօրիւլմիշ օլտուղընտան, Մարաշտա վէ մահալը սաիրէտէ Թէվէճճիւհ վէ րաղպէթի ումումիյէյի գազանմըշ տըր։

Իշպու խանէտանըն ազայը միւհթէրէմէսի ճէմաաթճա հիւրմէթ գազանմըշ օլտուգտան պաշգա, տէվլէթճէ միւթէլլիմ օլան սատագաթ վէ ուպուտիյէթի վէ մահէլլինճէ սըպգաթ իտէն խըտէմաթը մէմտուհէսիյլէ տէ նիչէ նիչէ թէվէճճիւհաթը ալիյէյէ մազհար օլմուշ օլտուղընտան, Խըրլագեան էֆէնտիլէր՝ պուլունտուգլարը մէմլէքէթլէրտէ հիւքիւմէթի մահէլլիյէնին վէ Իսլամ վէ Խրիսթիեան միլլէթլէրինին բիալէթինի տէ ճէլպ իթմիշլէր տըր։

Արթին վէ Միհրան էֆ.լէր, Տէրսաատէտէ իշլէրինին Թէսվիյէսինտէն սոնրա, մէմլէքէթլէրինէ ավտէթ իտէճէք տիրլէր։

ԷՐՄԷՆԻ ԲԱԹՐԻԳԽԱՆԷՍԻ

Կէչէն կիւն, Խան Ժողով, իւչ սաաթ գատար միւզաքէրաթ իլէ մէշղուլ օլմուշ տըր։ Մէճլիսին խիթամընտա, Բաթրիգ րիւթպ. Օրմանեան էֆ. հազրէթլէրի, րէֆագաթընտա Բաթրիգխանէ գարու քէհեասը Արիս էֆ. օլտուղը հալտէ, Մապէյնի Հիւմայունա ազիմէթ իյլէմիշ տիր։

⁂ Էրմէնի ճէմաաթընըն Զաթը հազրէթի Բատիշահիյէ վէ Սալթանաթը Սէնիյէյէ

ասըրլարտան պէրու սաաադաթ վէ ուպուտիյէթինի, վէ խարիճտէ պուլունան խաղանճը պէտխահանըն սուր թէլգինաթ վէ թահրիքեաթը իլէ պազըլարըն իյգա իթտիքլէրի հարաքեաթը մէրտուտլէրի՝ ումում սաադէթ էրմէնիլէրին թէէսսիւֆի ազիմինի մուճիպ օլտուղունը, անճագ պու կիպի պազը ուղուրսըզլարըն հարաքեաթը, ումումա թէշվիշ իտիլէմէյիփ, Էրմէնի թէպաասը սաադէթ գուլլարընըն հիւսնի խըզմէթլէրի, հէր վագըթ նէզտը մէալիֆէվզը հազրէթի Թաճտարիտէ թագտիր պույրուլտուղընա տայիր՝ կէչէնլէրտէ Թարաֆը հազրէթի Շէհրիեարիտէն պէեան պույրուլան քէլիմաթը հիքմէթ ղաեաթըն՝ ումում ճէմաաթճա պախսի թէսէլլի օլտուղունը, վէ Բաթրիգխանէ իլէ քեաֆֆէյի րուէսաի րուհանիյէնին՝ սաաէտլի էհալիյի պու կիպի պէտխահ վէ ուղուրսըզլարըն իղֆալաթընտան սագընտըրմագ իւզրէ Թահրիրէն վէ շիֆահէն իճրաի նէսայիհ վէ վէսաեատտան աշա կէրի տուրմատըգլարընը միւպէյին Խառն Ժողով ազասըյլա Բաթրիգ հազրէթլէրի վէ բիսգօբոսան էֆ. լէր Թարաֆընտան Թանզիմ վէ խաքիբայը Շահանէյէ Թագտիմ օլունտուղունը եազտըղըմըզ իքի գըթա արիզէնին սուրէթլէրի՝ Էրմէնիճէ ղազէթալարտա տէրճ իտիլմիշ տիր։

⁂ Պու կիւն, Գում-գաբու Մայր եկեղեցիսինտէ, Վէլատէթը հազրէթը Բատիշահի եէվմը մախսուսը միւնասիպէթիյլէ, Բաթրիգ րիւթպ. Օրմանեան էֆ. հազրէթլէրինին Թահթը րիեասէթինտէ, պիլճումլէ բիսգօբոսան, րէհապին, միւթէպէրան վէ բէք չօգ էհալի հազըր օլտուգլարը հալտէ, էտիէյի մէֆրուզէյի հազրէթի Բատիշահի եաա ու թէքրար իտիլտիքտէն սօնրա, Բաթրիկի միւշարիլէյհ, գաբու քէհեասը էֆ. իլէ պիրլիքտէ, արզը թէպրիք վէ ուպուտիյէթ իչին Մապէյնի Հիւմայունա ազիմէթ իտէճէք տիր։

⁂ Եվվէլքի կիւն, բաթրիգ րիւթպ. Օրմանեան էֆ. հազրէթլէրի՝ Բաքա հազրէթլէրինին Տէրխաատէթ վէքիլի Մօնս. Թաչչի ճէնապլէրինէ իատէի զիեարէթ իթմիշ տիր։

ԲԱՐԻԶԻՆ ՎԵՐԷՄ ԳՈՆԿՐԷՍԻ

Մ. Լուպէնին իրատ իթտիկի նուտգտան սօնրա, գօնկրէ՝ մուամէլաթա պաշլամըշ տըր։ Գօխ սէրօմը իւզէրինէ միւզաքէրէ իտիլմիշ, վէ պազը թէջրիպաթ նէթիճէլէրի թէպլիղ օլունմուշ տըր։ Ճէրրահըլըգ շիւպէսինտէ, Մ. Լանլօնկ՝ խայլի վագըթտան պէրի թէճրիւպէ իթմէքտէ օլտուղը վէրէմէ գարշը սէրօմ հագգընտա պազը մուհիմմ մալումաթ վէրմիշ, ֆագաթ նէթիճէյի գաթիէ հագգընտա հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէմիշ տիր։— Ջօճուգլարը վէրէմտէն խալի սագլամագ վէ վէրէմլի չօճուգլարը շիֆա իթմէք թէտպիրլէրինի թէտգիգ իչին թէշքիլ օլունան շիւպէտէ ղաեէթ մուհիմմ րաբօրլար օգունմուշ տըր։ Մ. Մարֆան տէմիշ տիր քի, պիր չօճուգ, 6 եաշընա գատար վէրէմէ զիեատէսիյլէ Թապի տիր. պիր չօճուգ, էն զիեատէ քէնտի ֆամիլեասը իչինտէ վէ ֆամիլեասը ազասընտան պիրինտէն վէրէմէ պուլաշըր։ Պիր չօճուգ, հէր նէրէտէ պու իլլէթէ պուլաշըա, մէսէլա տիշարտա, պազչէտէ, սօգագտա, խասթա վէրէմլի ինէք սիւտիւ իչմէքլէ, տախմա վէրէմլի պիր բէտէր, պիր վալիտէ, վէ եաշլը պիր գարտաշ խասթա գըզգարտաշը իլէ իգամէթ իթմէքլէ իլլէթին չէզիրինի ալըր։ Պուլաշըգլըղըն պաշլըճա սէպէպի իգալէ օլունմագ իչին, չօճուգլարը եալընըզ գայնամըշ սիւտ վէրիլմէլի, ումումի պազչէլէրտէ վէ սաիրէտէ Թօբրագ իլէ օյնամալարը մէն օլունմալը, չիւնքի օրալարտա, վէրէմլի պիր քիմսէ Թիւքիւրմիւշ օլապիլիր. չօճուղըն՝ էլինի պըրունընա վէ աղզընա կէօթիւրմէսինէ միւսաատէ իտիլմէմէլի. Եվ քիրալարընքէն, Եվվէլճէ վէրէմլի իգամէթ իթմիշ օլմամասընա տիգգաթ օլունմալը, վէ եկէր վէրէմլի իգամէթ իթմիշ իսէ, եօգարտան աշաղը Թիւթսիւ իթթիրիլմէլի. վէ Թէքմիլ պիր այ գարտուլարը, բէնչիրէլէրի աչըգ սագլանարագ, էվ էյիճէ հավալանտըգտան սօնրա նագլ իտիլմէլի։ Եկէր ֆամիլեատա վէրէմլի վար իսէ, չօճուղըն պուլաշմամասը իչին, չօճուղըն խասթա ֆամիլեանըն տիկէր պիր ազասընըն, վէրէմլի իլէ չօգ միւնասէպէթ իթմէսինէ միւսաատէ իթմէմէլի, վէրէմլինին եաթագընտա եաթըրմամալը, խասթանըն Թիւքիւրմէսի մէն իտիլմէլի, ագըրտըղընտա, մէնտիլինի աղզընա Թութմասը իխթար օլունմալը, պիր Թիւքիւրիւք գապը պուլունուպ, տախմա Թիւթսիւ իտիլմէլի, վէ ֆամիլեա էֆրատը խասթանըն Թութտուղը քեաֆֆէյի էշեայը Թիւթսիւլէմէյէ մէճպուր Թութուլմալը. խասթա՝ սաղ վէ սօլ հէր Թարաֆա վէրէմ միգրօպը պրագապիլէճէկկինտէն, Թօզ չըգմամագ իչին եէր՝ ըսլագ պէզ իլէ սիլինմէլի։ Վէրէմ գօրգուսը օլան եէրլէչ չօճուգլարա գուվվէթի ղըտա վէրիլմէլի, վիճուտլէրինի գուվվէթլէթմէք իւզրէ, աչըգտա, տիւրլիւ տիւրլիւ Թալիմլէր իճրա իթտիրմէլի, օվա, տաղ վէ տէնիզ օլան եէրլէրէ կէօթիւրիւլմէլի։ Չօճուգլարը իֆրաթ տէրէճէ ֆիքրի եօրկունլուղա հէտէֆ իթմէմէլի, վէ պօղազլարը իլէ Թէնէֆֆիւս պօրուլարընը սըգ սըգ մուայենէ իթտիրմէլի։ Հէյլինէր՝ վէրէմլիլէրին էվլէնմէսի գաթիէն մէն օլունմալը, տիեօր. եալընըզ հէքիմլէրինին րուխսաթընը ալմըշ օլան վէրէմլիլէր էվլէնէպիլմէլի։ Ֆամիլեա բէտէրլէրի՝ էվլատլարընը վէրէմլիլէր իլէ էվլէնտիրմէմէլի. վէրէմլի պիր վալիտէ, քէնտի էվլատընա սիւտ վէրմէմէլի. վէրիրսէ, հէմ քէնտիսինէ, հէմ էվլատընա ֆէնալըգ իթմիշ օլուր։ Վալիտէլէրին, պու խուսուսը պիլմէլէրի լազըմ տըր։ Պիր վէրէմլի, իգամէթ իթտիկի չէհիրտէն գաթիէն ուզագլանմալը, խասթա միւմքին մէրթէպէ օվա էօմրիւ կէչիրմէլի տիր։ Օվա վէ Թարլա էօմրիւնիւ Թէրճիհ իթմէսի խուսուսընտա, հէր քէսի, պախուսուս վէրէմլիլէրի գանտըրմալը։ Բարիզլի Մ. Ժուսէ, պէեան օլունան էֆքեարը միւպալէղալը պուլուպ, պիր վէրէմլինին Թիւքիւրիւկիւ՝ չօճուգլարըն պուլուշմասընա սէպէպ օլաճաղընը գանն իթմէեօր։ Միւմաիլէյհ, հէր քէսին, քէնտի վէրէմ միգրօպունըն սահիպլէրէ զարար վէրմէսինի իտտէճէճէկի ֆիքրինտէ պուլունուեօր։ Մ. Գագօ՝ վէրէմին Թէտավիսի իչին մատէն սուլարընըն ֆայտէլի օլտուղընը պէեան իթմիշ տիր։ Մ. Թիսիէ, չօճուգլարա, նէֆէս պօրուլարընը մունթազամ գըլաճագ ժիմնասթիգ Թալիմլէրի իճրա իթտիրմէլի, տէմիշ տիր։ Մ. Կանհօֆէր, ումումի պազչէլէր լէհինտէ պէեանը էֆքեար իտէրէք, «Ջօճուգլար՝ Թօբրագ իլէ օյնամալը, չամուրտան պինալար եաբմալը տըրլար, պունտան զարարը եօգ տըր, զիրա աչըգ մահէլլէրտէ կիւնէշ՝ վէրէմին միգրօպունը Թէլէֆ իթտիկինտէն, օրալարտա պու միգրօպլար բէք նատիր պուլունուր,» տէմիշ տիր։ Մ. Վալէ, հայվանաթ իւզէրինտէ իճրա իթտիկի Թէճրիւպէլէրէ պինաէն, չօճուգլարըն վէրէմէ պուլաշմասը՝ նէֆէս պօրուլարընտան զիեատէ հազմա մախսուս օլան պօրուլարտան վագը օլտուղունը պէեան իյլէմիշ տիր։ Ժէնէվլի Մ. Տէբին, միւմաիլէյհ իլէ հէմֆիքեար պուլունմուշ, ֆագաթ Զուրիխլի Մ. Վիս՝ քէնտիսինին պազը Թէճրիւպէլէրինէ պինաէն մէզքիւր ֆիքրը ալէյհինտէ սէօյլէմիշ տիր։ Պաշլըճա չօճուգ խասթալըգլարըյլա մէշղուլ օլան Մ. Ժիւլ Գօմպի, «Վէրէմ աշա իրսի տէյիլ տիր. վէրէմ՝ սօնրատան հասըլ օլուր, վէ իլք տէֆա պիր չօճուգ՝ նէֆէս պօրուլարընտան վէրէմէ Թութուլուր. չօճուգլար իչին պաշլըճա ֆամիլեասը, վէրէմ մէրքէզի տիր» տէմիշ տիր։ Մ. Մէրլէն՝ վէրէմին պուլաշմասընա պիր վասըթա տա, էթլի եէմէքլէր օլտուղընտան, պունա ղաեէթ տիգգաթ օլունմասընը Թավսիյէ իյլէմիշ տիր։

—Սընհէթի ումումիէ շիւպէսինտէ, խալգը վէրէմտէն մուհաֆազա իթմէկէ մախսուս օլան վասըթալար վէ վէրէմլի ամէլէ իլէ իհթիեարլարը վէ սէննէլէրի քէմալէ էրմիշ քիմսէլէրի Թէտավի իտէճէք Թէտպիրլէր Թէտգիգ իտիլմիշ, վէ պու սըրատա հէֆդ իւս սընհէ շիրքէթլէրինին ֆայտէսի կէօսթէրիլմիշ տիր։ Ալմանիալը մուրախխաս Մ. Պիլէֆէլտ՝ պէր վէճհի աթի պէեան իթմիշ տիր. «Ալմանիա, վէրէմէ գարշը ֆէվգէլատէ ուղրաշտըղը հալտէ, պիր Թագըմ շիրքէթլէր վար տըր քի, ամէլէյի վէրէմ ալէյհինտէ մէճպուրի սիկուրթա իտէրլէր։ Վէրէմէ գարշը օլան շիրքէթլէր՝ 1885տէն 1903 սէնէսինէ գատար խասթալարա, պունլարըն ֆամիլեալարընա վէ համիլէ գատընլարա եարտըմ իթմէք իւզրէ, 1 միլեար 127 միլեօն 692 պին 482 մարգ սարֆ իթմիշլէր տիր։ Սիկուրթա, մուավէնէթի միւթէգապիլէ վէ իգթիտարըզըլըղա գարշը սիկուրթա գումբանիալարը՝ 1891տէն 1903է գատար, իգթիտարըզ քիմսէլէրէ, ֆամիլեալարընա վէ սաիրէ վէ սաիրէյէ 815,550,238 մարգ Թէվզի իյլէմիշլէր տիր։ Պու եարտըմլար սայէսինտէ իգթիտարըզ պիր քիմսէ, էյիճէ եաշաեապիլմիշ վէ պու սուրէթլէ քէնտիսի վէ ֆամիլեասը վէրէմտէն խալի օլմուշ տըր։ Վէրէմլիլէրին խասթախանէլէրի վէ տիկէր պու կիպի միւէսսիսաթ իչին 211 միլեօն մարգ, վէ ամէլէնէ էվլէր եաբըլմագ իչին 133 միլեօն մարգ սարֆ օլունմուշ տըր։ Բրուսիատա, 1886տա վէրէմտէն 88,583 քիշի վէֆաթ իթմիշ տիր։ 1902տէ պու միգտար 60,270է էնմիշ տիր։ 1886տա Ալմանիա չէհիրլէրինտէ վէրէմտէն 100,000 քիշի էօլմիւշ տիւր, եանի 37.36 քի, 1903 տէ 22յէ էնմիշ տիր։ Պու հիւսնի նէթիճէ, ամէլէ իչինտէ, իգթիտարըզլըգ հալինէ գարշը սիկուրթա ուսուլինին մէճպուրի գըլընմասընտան իլէրի կէլմիշ տիր։ Պու Թէտպիր՝ Ալմանիատա վէրէմէ գարշը էն գուվվէթլի Թէտպիր տաա իտիլմիշ տիր։ Տիկէր մուրախխասլար տա, իշպու Թէտպիրի վէ եէկիտիկէրէ մուավէնէթ իթմէք իւզրէ շիրքէթլէր Թէշքիլ Թէտպիրինի Թագտիր իյլէմիշլէր տիր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Մէքքէ էմարէթինէ՝ էօհտէսինէ րիւթպէի վէզարէթ Թէվճիհիյլէ Շէրիֆ բաշա հազրէթլէրի, Խազինէյի Խասսայի Շահանէ միւսթէշար վէ մուհասէպէճիլիկինէ՝ միւթէշար վէ մուհասէպէճիի սաալըգ աթուֆ. Խալիս էֆ. հազրէթլէրի, Տիվանը մուհասէպաթ րիեասէթինէ՝ Խազինէի Խասսաի Շահանէ միւսթէշար վէ մուհասէպէճիսի աթուֆ. Հիմի էֆ. հազրէթլէրի վէ Մալիէ Նէզարէթի մուհասէպէճի ումումիէ մուհասէպէճի մուավինի Եվվէլլիկինէ՝ Խազինէի Խասսայը Շահանէ միւսթէշար վէ մուհասէպէճի մուավինի Մուզաֆֆէր պէյ հազրէթլէրի Թայինի. Մալիէ Նէզարէթի մէքթուպճըսը Աթա պէյ իլէ Մէճլիսի Մէարիֆ ազասընտան Մուսթաֆա Մահրում պէյէ, վէ Գապը Ալի էվրագ միւտիրի Ալի պէյէ վէ Մէքթէպի Հարպիէյի Շահանէ Բուս լիսանը մուալլիմի Նէրմի պէյէ Չնճի Օսմ. Նիշանլարը, Մէճլիսի ումուրը սըհհիէ ազասընտան Նամըգ պէյէ ալթուն Լիեագաթ մէտալեասը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՌԷՍՄԻՅԷ

Ճէնապը Խալիգի քէմալ ու մէքեան, խուրշիտը տիւրխաշան սաւմանը խիլաֆէթ վէ սալթանաթ վէ պէտրթապան սիբիհրի շան վէ շէվքէթ, վէլինիմէթը պիմիննէթիմիզ, Բատիշահը մէքարիմխուսլէթ վէ Շէհրիեարը ֆարուգսիրէթ էֆէնտիմիզ հազրէթլէրինին պա քէմալը իճլալ վէ սաթվէթ ,ճիհան տուրտուգճա սէրիրը շէվքէթմիսիրը հազրէթի Խիլաֆէթբէնահիլէրինտէ էպէտիւշան, վէ սաեէյի սաատէթվէրմաեէյի հազրէթի Ճիհանտարիլէրինի բիրաէյի մէֆարըգ սաադէթի պէնտէկեան պուեուրսուն, ամին։

Վէլատէթը պահիր իւլ մէյմէնէթը հազրէթի Բատիշահի րուզը մէսաատէթէֆրուզ ը պու կիւնէ չէրէֆմիւսատըֆ օլմասընա մէպնի, ըեամը Թէպրիքին պու կիւն սաաթ 4 1)2տա էմսալի վէճհլէ, իւնիֆօրմա իքըթիսա իտիլմէյիփ, Եըլտըզ սէրայը Հիւմաեունընա կիտիլէրէք իւֆա գըլընմասը, վէ չէհրը այինին տախի Իսթանպօլտագի մէպանինին էքսէրի ախշամ օլմագ հասէպիլէ, ֆիշէնք վէ սաիրէ կիպի սէնտիյի նարիէ իսթիմալի եիւզիւնտէն հարիգ զուհուրիյլէ, էհալինէ զարար վուգուա կէլմէմէք իչին, քէմաֆի իւս սապըգ գանտիլլէր վէ ֆէնէրլէր իւգասը սուրէթիյլէ իճրասը, վէ ֆիշէնք իլէ սաիր սէնտիյի նարիէնին էնտախթ իտիլմէմէսի, վէ մէվագիտէն պէրմիւթատ եալընըզ վագթը գահէրտէ Թօբ էնտախթ օլունմասը, վէ իշպու ֆիշէնքլէր էտման վէ մէսարիֆինին վարիտաթը վագֆիյէսի օլմաեան մէսաճիտ վէ Թէքեալա վէ մէտարիս իլէ խայրաթը սաիրէէ սարֆ իտիլմէք իւզրէ Եվգաֆը Հիւմայունը նէզարէթինէ վէրիլմէսի խուսուսլարընա պիլ իսթիզան իրատէի սէնիյէի հազրէթի Խիլաֆէթբէնահի շէրէֆմիւթէալլիգ պույրուլմըշ օլմաղլէ, իլանը քէյֆիեէթէ իպթիտար գըլընըր։

ՏԱԽԻԼԻԷ

Պու կիւն, եէվմը Վէլատէթը բիւրմէսէրրէթի հազրէթի Բատիշահիյէ միւսատըֆ օլմաղլէ, պիլճումլէ միւքէլլաֆ ֆիխխամ, վիւզերա, միւշիրան, իւլէմա վէ սաիր պէնտէկեան հազարաթը, Մապէյնի Հիւմայունա ազիմէթլէ, արզը Թէպրիքեաթ վէ ուպուտիյէթ իտէճէքլէր տիր։

—Էճնէպի հիւքիւմտարլարը իլէ Իրան շահը՝ հազարաթը Թէպրիքի միւթէզամմին օլարագ Մապէյնի Հիւմայունա Թէլէկրաֆնամէլէր քէշիտէ իյլէտիքլէրի կիպի, Մէքքէ էմիրի, Մըսըր Խըտիվի իլէ Մըսըր Օսմանլը ֆէվգէլատէ գօմիսէրի, Պուլկարիստան բըրէնսի, Սիսամ պէյի, վալիլէր, պաշ գօմանտանլար վէ սուֆէրաի Օսմանիէ տախի Թէպրիք վէ ուպուտիյէթի հավի օլարագ Մապէյնի Հիւմայունա Թէլէկրաֆնամէլէր կէօնտէրմիշլէր տիր։

—Պու սապահ, չէհրիմիզ ումում Խրիսթիեան քիլիսէլէրինտէ վէ Մուսէվի սինակօկլարընտա, բաթրիգ էֆ.լէր հազարաթընըն վէ խախամ պաշը գայմագամընըն, վէ տիկէր րուէսաի րուհանիէնին Թահթը րիեասէթինտէ, րուհանի վէ ճիսմանի զէվաթ վէ էհալի հազըր օլարագ, եէվմը Վէլատէթը հազրէթի Բատիշահի միւնասիպէթիյլէ էտիէյի մէֆրուզէնին իֆասընտան սօնրա, բաթրիգլէր վէ տիկէր րուէսաայը րուհանիէ հազարաթը՝ Մապէյնի Հիւմայունա պիլ ազիմէ, խաքիբայը հազրէթի Բատիշահիյէ արզը ուպուտիյէթ վէ րէսմը Թէպրիք իյֆա իտէճէքլէր, վէ ճէմաաթլարընըն սաաադաթ վէ ուպուտիյէթինի միւթէզամմին պիրէր արիզէ Թագտիմ իյլէյէճէքլէր տիր։

—Բէյգալիւք սուֆէրաի էճնէպիյէ պաշ Թէրճէմանլարը, պանքէրլէր, միւէսսիսաթը մալիէ վէ սաիրէ տիրէքթօրլարը՝ Եըլտըզ սէրայը ալիսինէ կիտէրէք, րասիմէի Թէպրիքի իւֆա իտէճէքլէր տիր։

—Եվվէլքի կիճէ Լէյլէյի Պէրաթ օլտուղընտան, ճամիլէրին մինարէլէրինտէ վէ սաիր եաբըլէյի էմիրիէտէ գանտիլլէր եագըլմըշ, վէ տիւն. միւքէլլա, վիւզէրա, միւշիրան, իւլէմա վէ սաիր պէնտէկեան հազարաթը Մապէյնի Հիւմայունա պիլ ազիմէ, արզը Թէպրիք վէ ուպուտիյէթ իթմիշլէր տիր։

—Հալպաթանէի ումումի մահպուսլարընտան օլուպ, միւտտէթի ճէզալարընըն իւչտէ իքի բայընը իքմալ իթմիշ պուլունան 68ի էրքէք վէ 3ի գատըն, քի ճէման 71 մահպուսըն

հէմմը Վէլաաէթը Հազրէթի Բաաի-շահիյէ հիւրմէթէն Թախլիէլէրինէ իրատէի սէնիյէ շէրէֆսըտուր պույրուլուպ, ճիւմլէսի տէ մազհարը աֆվը Շահանէ օլարագ, վէ ճաիզէի մէպրուրէ էտա իտէրէք, պու կիւն հըգարըլմըշլար տըր: —Թաշրա մահպուսլարը հագգընտա տախի պու եօլտա մուամէլէ իճրասը իչին իրատէի սէնիյէ շէրէֆսըտուր իյլէնմիշ տիր:

—Պու կիւն, Վէլաաէթը Հազրէթը Բաաիշահիյէ հիւրմէթէն, չէհրիմիզին հէր թարաֆընտա բարլագ սուրէթտէ գանտիլ տօնանմասը վէ չէհրի ային իճրա իտիլէճէք տիր:

—Եվվէլքի կիւն սէլամլըգ րէսմը ալիսի Համիտիէ ճամիսինտէ իճրա պույրուլմըշ, վէ րէսմը ալիի մէզքիւրը Թէմաշա իթմէք իւզրէ տաիրէի Փախիրէյէ Ավստրիա սէֆիրի իլէ միւսթէշարը, Սըրպիա սէֆիրի իլէ պաշ Թէրճէմանը, Գարատաղ մասլահաթկիւզարը, Պուլկարիսթան գոմիսէրի քէթխիւտասը, Հայէթ մուրախխասլարը վէ 20 գատար միւթէպէրանը էճանիպ հազըր պուլունուպ, իճապ իտէնլէր' պիւֆէ-ւըթա նախլի խթիֆաթը Շէհրիեարի օլմուշլար տըր:

—Սիւրրէի Հիւմայունըն ազիմէթի, տիւն, մէրասիմի մախսուսէ մուճիպինճէ իճրա իտիլմիշ տիր:

—Ավստրիա-Մաճար սէֆարէթի պաշ Թէրճէմանը Մ. Օթթօ' սէֆարէթին միւսթէշարլըղընա վէ իկինճի Թէրճէման Մ. Գօլօսս' պաշ Թէրճէմանլըղընա Թայինի օլունմըշլար տըր:

—Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ նէզարէթի իլէ Պուլկարիսթան բօսթա վէ Թէլէկրաֆ իտարէսի պէյնինտէ ագտ օլունուպ, տիւնտէն իթիպարէն մէվգիի իճրայէ գօնմասը գարարլաշտըրըլմըշ օլան մուգավէլէնամէ մուճիպինճէ, Տէվէ-պաղըրտան վէ Պարաթօվա Թարիգլէրինտէն, Պուլկարիսթան իլէ բօսթա վէ Թէլէկրաֆ մուամէլաթը իճրա իտիլէրէք, հաֆթատա իքի տէֆա Օսմանլը բօսթա մէմուրը վասըթասըյլա Էյրի-Բալանգատան Քէօսթէնտիլէ վէ Քէօսթէնտիլտէն Էյրի-Բալանգաեա բօսթա իշլէտէճէկլի, վէ եինէ հաֆթատա իքի քէրրէ Պուլկար բօսթա մէմուրը վասըթասըյլա Պարաթօվաեա տիւկէր պիր բօսթանըն կէլիպ կիտէճէկլի, վէ իքի Թարաֆ Թէլէկրաֆ խաթթլարը' Տէվէ-պաղըրտան իլէ Պարաթօվատա եէկտիկէրլէյէ ռապթ օլունարագ, մուխապէրաթը Թէլէկրաֆիյէ Թէէսսիս օլունաճաղը խապէր ալընմըշ տըր:

Իշպու բօսթա վէ Թէլէկրաֆ մուգավէլէնամէսի իւզէրինէ Ճումայը պալեա վէ Էյրի-Բալանգա բօսթա մէրքէզլէրինտէ ,խարիճի բօսթա բաքէթի, մանտաբօսթ վէ գըյմէթի Թագտիր իտիլմիշ մէքթուպլար մուամէլաթընըն իճրասընա գարար վէրիլէրէք ,նէզարէթի ալիյէսինտէն լազըմ կէլէնլէրէ Թէպլիղի քէյֆիյէթ օլունմըշ տըր:

—Ռուսումաթ էմանէթի տաիրէսինտէ իճթիմա իտէն գօմիսիօնը մախսուս իլէ Ըըխթըմիար շիրքէթի տիրէքթօրը Մ. Կրանէ պէյնինտէ իճրա օլունան միւզաքէրաթ խիթամ պուլուպ, պու պապտէ իմզա իտիլէն իթիլաֆնամէ' թաստիգ գըլընմագ իւզրէ հիւքիւմէթի Սէնիյէյէ թագտիմ օլունմըշ տըր: Պապը Ալի, Ըըխթըմիար շիրքէթինէ այիտ էվրագը Մ. Կրանէճէ Թէսլիմ իթմիշ տիր: Պունտան պաշգա շիրքէթ, ինշա օլունաճագ եէնի կէօմրիւք պինալարընա տաիր Ռուսումաթ էմանէթի Թարաֆընտան Թանզիմ իտիլմիշ օլան խարիթալարը ալմըշ տըր: Շիմտի շիրքէթ, պու պինալարը պիր ան էվվէլ ինշա իթմէկէ չալըշաճագ տըր: Շիրքէթ, քէնտի արազիսի իւզէրինտէ կիւզէլ պինալար տախի եաբտըրարագ, քիրաեա վէրէճէք տիր: Պունտան գաթիյեն էլէմ' կէօմրիւք պինալարը եագընընտաքի մաղազալարը շիմտիտէն պօշալթըլաճագ տըր: Պալաթա իլէ Սիրքէճի պէյնինտէ քիւչիւք վաբօրլար իշլէթիլմէսինէ կէլինճէ, պու սէյր ու սէֆէր իմթիեազընա մալիք օլան Շիրքէթի Խայրիէ իտարէսիյլէ իշպու Թէշէպպիւսի պաշգա շէգարմագ իչին, Ըըխթըմիար շիրքէթի Շիրքէթ Խայրիէ իտարէսիյլէ մուխապէրէյէ կիրիշմիշ տիր:

Մ. Կրանէ' տիւն Շարգ Սիւրաթ գաթարըյլա Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իթմիշ տիր:

Լ. Հէրըլտ ղազէթասը տիեօր քի, Ռուսումաթ էմանէթիյէ Մ. Կրանէ պէյնինտէ իմզալանան իթիլաֆնամէ' հիւքիւմէթի Սէնիյէ իլէ Ըըխթըմիար շիրքէթի պէյնինտէ մէվճուտ օլան մալիճէ պագը մէսէլէլէրէ տայիր օլուպ, պու իթիլաֆ' իքի ալէագատար Թարաֆ իչին տախի մէմնունիյէթպախշ պուլունմըշ տըր: Շիրքէթ, Մ. Կրանէնին հիւսնի ղայրէթ վէ մէհարէթի սաեէսինտէ իշպու մուվաֆֆագըյէթի էլտէ իթմիշ տիր: Պու սուրէթի Թէավիյէ, պիր գաչ այ էվվէլ, եէնի կէօմրիւք պինալարը ինշասընա տաիր հասըլ օլան իթիլաֆը իքմալ իթմիշ, վէ շիրքէթ, քէաֆֆէյի մուսալլագ իշլէրի սըրաեա կիրմէքլէ, եէնի պիր տէվրէի Թէրագգըեաթա կիրմիշ տիր:

—Պալաթա քէօբրիւսիւնիւն միւճէտտէտէն ինշասը իչին 125,000 լիրա Թախսիսինէ տայիր իրատէի սէնիյէ շէրէֆսըտուր իյլէտիկի եազըլմըշ իտի: Եէնի քէօբրիւ, Շնայտէր գումբանիասը մարիֆէթիյէ ինշա իտիլէճէք տիր: Իշպու գումբանիա' Պահրիէ նէզարէթի Թարաֆընտան Թանզիմ իտիլմիշ օլան բլան մուճիպինճէ, հիւքիւմէթի Սէնիյէ իլէ պիր մուգավէլէնամէ իմզալամըշ տըր: Մէզքիւր բլան իգթիզասընճա, եէնի քէօբրիւ, շիմտիքի քէօբրիւտէն պիր ազ էնլի օլաճագ, վէ շիմտիքի կիպի տապալար իւզէրինտէ պինա իտիլէճէք տիր: Պօղազիչի, Անատօլու վէ Տախիլի քէօբրիւ վաբօրլարը իչին տախի այրըճա իսկէլէլէր պուլունաճագ տըր: Մուգավէլէնամէ' Թէճհիզաթը ասքէրիէ նազըրը Ռաիֆ բաշա հազրէթլէրիյլէ Քրէօզօ ֆապրիգասընըն սիպարըշ իտիլէճէք օլան քէօբրիւ վէ հարպ սէֆինէլէրի իշի իչին չօգտան պէրի Տէրսաատէթտէ պուլունան մէզքիւր ֆապրիգանըն միւհէնտիսի Մ. Մօրիս Տէվի պէյնինտէ իմզալանմըշ տըր:

—Մէգալաթը մուզիրրէ եազարագ, Թապ իթտիրմէք իւզրէ էտտիւնտէ սագլամըշ վէ ֆիրար իթմէքլէ, տէրաեսթ իտիլէմէմիշ օլան Պէշիքթաշ գապըլթասընտա միւսթախտէմ' բօլիս 26 եաշլարընտա Տաղըսթանլը Եուսուֆ էֆ.յէ 10 կիւն մէօհլէթ վէրիլմիշ տիր: Պու մէօհլէթ զարֆընտա մահքէմէյէ կէլմէտիկի հալտէ, գանունա իթաաթ իթմէմիշ նազարըյլա պագըլարագ, հուգուգը մէտէնիյէտէն իսգատ իտիլէճէք, ալէյհինտէ տավաեա րիւյէթ օլունտուղընտա պիր կէօնա իթիրազը նազարը իթիպարա ալընմայաճագ վէ էմվալի տախի հաճզ իտիլէճէք տիր: Զապըթայա մէմուրլարը տա քէնտիսինի տէրաեսթ իթմէյէ մէճպուր օլաճագլար տըր:

—Պանտիրմա եանկընընտա Ռում քիլիսէսինին մէքթէպի տախի եանմըշ օլտուղընտան, Պանտիրմայա Ռում մէթրօբօլիտի' քէնտի իտարէի րուհանիյէսի Թահթընտա պուլունան Պանտիրմայէ կիտէրէք, եանան պինալարըն Թէքրար ինշասը վէ քիլիսէ իլէ մէքթէպ իչին այրըճա մահալլէր Թախսիսի մագսատիյլէ, մահալլի Ռում Թազ. Խորհուրդըյլա միւզաքէրէ իթմիշ տիր:

Պանտիրմատէ մուգիմ Ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզ ֆամիլեալարընըն, էզճիւմլէ Պըմպըրգէն վէ Կլավանի ֆամիլեալարընըն, հարիգզէտէկեանա եարտըմ իտէրէք, պունլարա իեանէլէր Թէվզի իթմիշ օլմալարընը Ռումճա ղազէթալար Թէշէքքիւրէն զիքր իտիեօրլար: Պազը միւթէպէրանը մահալլիյէ, Մ. Սօլօն Պազանօվանըն խանէսինտէ Թօբլանարագ, պիր իեանէ գօմիսիօնը Թէշքիլ իթմիշլէր տիր: Պու գօմիսիօնա' Մ. Քրէքէն' րէյիս, Մ. Ս. Պազանօվա' րէիսի սանի, Մ. Պուլթօ' սանտըգ քեար վէ Մ. Տ. Կըլավանի' քեաթիպ Թային օլունմըշլար տըր: Տիկէր ազա միեանընտա Տը-Շանհայազ տախի պուլունուեօր:

—Օսմանլը պանգասը' Քէօթահիատա վէ Երզրումտա պիրէր շիւպէ քիւշատընա գարար վէրմիշ տիր:

—Իսթանպօլտա Սուլթան-Համամընտա 3 Նօլը մաղազատա մուգիմ Թիւճճար Քիրիլեանըն իֆլասընա հիւքմ օլունմըշ տըր:

—Պունտան 30 սէնէ էվվէլ, Պրուսեատա վէֆաթ իթմիշ օլան Սիւրուքի Պաբիթանօս իսմինտէ պիր Ռում, պիւթիւն սէրվէթինի Ինկիլթէրրա պանգասընա Թէվտի իթմիշ, 30 սէնէ կէչմէտիքճէ վէրէսէսինին պու սէրվէթէ սահիպ օլմամասընը վասիյէթ իթմիշ տիր: Մէզքիւր մէօհլէթ, պու քէրրէ խիթամ պուլմուշ օլտուղընտան, վարիսլէր արանըլմաեա պաշլանմըշ, վէ պունլարտան եալընըզ պիրի պուլունմըշ տըր: Իշպու պախթիեար վարիս, Պրուսեալը Տիմիթրի Տավաճի օղլու նամ քիմսէ օլուպ, մէմուլին գայրի սուրէթտէ 30,000 Ինկիլիզ լիրալըգ պիր սէրվէթէ սահիպ օլմուշ տըր:

—Ծավ Թէլէկրաֆ խաթթընըն Հալէպ վիլայէթինճէ Ջօրա գատար կիտէն գըսմընըն Ջօրտան իլէրիյէ Պաղտատ վիլայէթինէ տօղրու Թէմտիտի իչին իգթիզա իտէն տիրէքլէրին' Մարաշ օրմանլարընտան քէսիլէրէք, Պիրէճիք իւզէրինտէն նէհր Թարիգիյլէ վէ Իսքէնտէրուն իլէ Հալէպտէ ճէմ օլունան Թէլէկրաֆ Թէլի կանկալարըյլա ֆինճան սանտըգլարընըն տա, գարա Թարիգիյլէ նագլիեաթը վասըթալարը հազըրլանըպ, տէվէլէր իլէ բէյտէրրէյ նագլիեաթա պաշլանմըշ տըր:

—Հալէպտէ հիւքիւմէթ գօնաղընտան պէտ իլէ, պազը նօգթալարա գատար մէճպուրի վէ տիւկէր պազը Թարաֆլարա իխթիեարի օլարագ, շիմտիլիք հայվան իլէ վէ իլէրուտէ լիւզումընա կէօրէ գուվվէյի էլէքթրիգիյէ իլէ իշլէմէք իւզրէ, Թրամվայ խաթթլարը Թէէսսիսիյլէ իշլէտիլմէսի իմթիեազը, միւտտէթի մուայենէ իլէ, Սէլանիք միւթէպէրանընտան Րիֆաթ Համտի պէյ Թարաֆընտան իսթիտա օլունմասըյլա, Նաֆիա նէզարէթինճէ մագամը վիլայէթտէն իսթիֆսարը միւթալէա իտիլմիշ տիր:

—Շարգ Սիւրաթ գաթարընըն վագթը հարէքէթ Թարիֆալարընըն Թէպտիլի իչին եագընտա Բէշթաշտա պիր գօնֆէրանս ագտ իտիլէճէք տիր:

—Մէէզունէն մէմլէքէթինտէ պուլընան Տէրսաատէթ Ֆրանսա սէֆիրի Մ. Քօնսթան, ալաֆ. Հօկտ. 25տէ չէհրիմիզտէ պէքլէնմէքտէ տիր:

—Վիէննատա վէ Ավստրիանըն պազը Թարաֆլարընտա հավա շիմտիտէն գախթ սօուգ օլուպ, հէր քէս սօպալարընը հազըրլամըշ: Գըւըգ էլպիսէլէրինի կէյինմիշ վէ պազը իւ քէսէք մահէլլէլէ տէ պիր միգտար գար եաղմըշ տըր:

—Ամէրիգա ղազէթալարընըն պէեանընա կէօրէ, Ռուսիա հիւքիւմէթի Ամէրիգատէ ֆիւճճէթէն վէֆաթ իտէն վէ 800,000 րուպլի սէրվէթ պրագմըշ օլան պիր Ռուսըն վէրէսէսինի' Թիւրքիատա, Եունանիստանտա վէ Ռումանիատա արամագտա տըր: Միւթէվէֆա' Քօնսթանթինօբօլսօս իսմինտէ օլուպ, ֆագաթ ասըլ իսմի պու օլտուղը պիլինմէեօր, շիւնքի Ամէրիգա Շարգտա մուգիմ Ռումլարա եազտըղը մէքթուպլարտա տիկէր իսիմլէր տախի գուլլանմըշ տըր: Միւմայիլէյհ, էվվէլա Բօրսանըտէ իգամէթ իտէրէք, էթէյինճէ բարա գազանմըշ, վէ օրատան անլաշըլմագ պիր սուրէթտէ զէվճի վէֆաթ իթմիշ օլան պիր Ռում գարըսըյլա Լիւաօեանկա վէ պատէնա Մուգտէնէ կիտէրէք, Թէաթրօլար վէ գաֆէ շանթանլար աչմըշ տըր քի, պունլար էհալի իլէ տախիմա տօլմուշ տըր: Մուգտէնտէն Խարպինէ կիտէրէք, օրատա տախի չօգ բարա գազանմըշ, վէ պիր կիւն, աչմըշ օլտուղը պիր օթէլին պիր օտասընտա ֆիւճճէթէն էօլմիւշ պուլունմըշ տըր: Իշթէ շիմտի պունըն պախթիեար վարիսի եախօտ վարիսլէրի արանմագտա տըր:

—Սեպտ. ին 26նճը կիւնիւ Սօֆիատա վասի պիր մէսաֆէ իւզէրինտէ զէլզէլէ հիսս իտիլմիշ տիր: Պիլխասսա Րիլօ, Րօշէրինօ վէ ճիվարընտա շիտտէթլի զէլզէլէ հիսս օլունուպ, Րիլօ մանասթըրընտաքի պաճալարըն ճիւմլէսի եըգըլմըշ տըր: Էհալի սօգագլարա չըգմըշլար վէ հայվանլար' ախըրլարտան գաչմըշլար տըր: Րօտօփօ գարիէսինտէ քիլիսէնին պիրի եըգըլմըշ տըր:

—Եվվէլքի աղշամ Ռաղըըգտա էքչիճէ շիտտէթլի պիր զէլզէլէ վուգուա կէլմիշ իսէ տէ, խասարաթը մուճիպ օլմամըշ տըր:

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ՍԷՐՄԱՅԷՍԻ ԻՔԻՅՈՒԶ ԷԼԼԻ ՄԻԼԻՕՆ ՖՐԳ.

1905 Օգոստոս 31 Պիլանչօսու

ՄԱԹԼՈՒՊԱԹ

Սանտըգտա վէ պանգալարտա նուգուտ	141,052,139	52
Ծիրզատանա	1,104,266,482	34
Րէհին վէ Թէէմինաթլա իգրազ օլունան մէպալիղ վէ Րըբօր	441,706,905	52
Հիսսալաթը ճարիէ	441,708,115	30
Հիսսէ, պօնօ, Թահվիլաթ վէ էսհամ	6,817,285	29
Էշեաի ղայրը մէնգուլէ	37,000,000	»
Հիսաբաթը միւխթէլիֆէ	28,805,259	60
ՖՐԳ.	2,201,356,187	57

ՏԻՒՅՈՒՆԱԹ

Տէբօզիթօվէաշըգ պօնօլար	774,588,526	60
Հիսաբաթը ճարիէ	809,272,738	71
Գապուլ իտիլմիշ բօլիչա	137,381,441	13
Վատէլի տէբօզիթօ վէ պօնօ	42,241,226	49
Հիսաբաթը միւխթէլիֆէ	87,872,254	64
Իհթիեաթ աքչէսի	100,000,000	»
Թէէտիէ իտիլմիշ սէրմայէ	250,000,000	»
ՖՐԳ.	2,201,356,187	57

Ասլընա մուտապըգ օլտուղը թաստիգ օլունըր

Մէճլիսի իտարէ րէյիսի

Ա. ՄԱԶԷՐԱ

Իտարէյի ումումիէտէ մուրախխաս Միւտիրլէր

ԷՏՄ. ՖԱՊՐ-ԼԻԽՍ, Պօն ՊՐԷՆԳԱՐ

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

	Ղ.	Բ.
Թէվհիտ իտիլմիշէան ումումի	97	34
Ռումէլի չըմէնտօֆէրի Ֆր.	132	25
Գրէտի Ֆօնսիէ էժիբսիէն Ա.	313	
» » » Բ.	270	
Թահվիլաթը միւմթազէի Օսմ.	504	
Օսմ. պանգասը սէնէտաթը	612	
Տէվլէթի Ալիէ Րէժի	384	
Օսմ. Սիկօթ. շիրքէթի Լ. Օ.	3	85
Րէժի	17	90
Տէրս. Թրամվայ գուբ.	7	40
» » Թահվ. ֆր.	495	
Տէրսաատէթ Րըխթըմ	515	

Սահիպի իմթիեազ վէ մէսուլ մուտիրի

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՕԼԱՅԵԱՆ